

INHALTSVERZEICHNIS / INHOUDSOPGAVE

MARIJN MOLEMA & MEINDERT SCHROOR

Einleitung	3
Introductie	13

MEINDERT SCHROOR & HIDDE FEENSTRA

Migrationsgeschichte, historische Demografie und die Geschichte des Wattengebiets	25
Migratiegeschiedenis, historische demografie en de geschiedenis van het Waddengebied	45

ERWIN KAREL & RICHARD PAPING

Deutsche Immigration in Groningen und Drente, 1811-1934	77
Duitse immigratie in Groningen en Drenthe, 1811-1934	97

ANDREAS EIYNCK

Migration in Museen und Sammlungen	139
Migratie in musea en collecties	153

EGBERT BRINK

Von Norddeutschland nach Drente und vice versa. Migrationsquellen in Drente	181
Van Noord-Duitsland naar Drenthe en visa versa. Migratiebronnen in Drenthe	201

OTTO KUIPERS

<i>"Ick hobe doch om van Jar bei ü in dei hoiën te wesen"</i>	
Handreichungen für Studien zur Migration von Norddeutschland nach Friesland, insbesondere im 19. Jahrhundert	231
<i>'Ick hobe doch om van Jar bei ü in dei hoiën te wesen'</i>	
Aanwijzingen voor onderzoek naar migratie van Noord-Duitsland naar Friesland in met name de 19de eeuw	253

JOHAN WATERBORG & RIXT ZUIDEMA

- "Um die Existenzgrundlage zu verbessern".* Nachforschungen zur Migration im Grenzgebiet von Groningen und Deutschland an den Groninger Archiven 285
'Om de middelen van bestaan te verbeteren'. Onderzoek bij de Groninger Archieven naar migratie in het Gronings-Duitse grensgebied 307

THOMAS BRAKMANN

- „Auch gehen Manche während des Sommers zur Arbeit nach Holland“.* Quellen zur Hollandgängerei im Standort Osnabrück des Niedersächsischen Landesarchivs 343
'Verder gaan sommigen in de zomer naar Nederland om te werken'. Bronnen voor de *Hollandgängerei* op de standplaats Osnabrück van het Nedersaksische deelstaatarchief 375

GERD STEINWASCHER

- Immigration und Zwangsmigration aus den Niederlanden in das Land Oldenburg in der Zeit des Nationalsozialismus 425
Immigratie en gedwongen migratie van Nederland naar het Oldenburger Land tijdens het nationaalsocialistische tijdperk 445

MICHAEL HERMANN

- Quellen zur grenzübergreifenden, familienhistorischen Migrationsforschung im Niedersächsischen Landesarchiv – Standort Aurich 473
Bronnen voor grensoverschrijdend, familie-historisch migratieonderzoek in het Nedersaksische deelstaatarchief – standplaats Aurich 493

ANHANG / BIJLAGEN

- Handreichungen für Forschung in den nördlichen Niederlanden 525
Aanwijzingen voor onderzoek in Noord-Nederland 529

Handreichungen für Forschung in Nordwestdeutschland 533
Aanwijzingen voor onderzoek in Noordwest-Duitsland 539

Liste von Archiven 545
Lijst van archieven 545